УДК 005:343.148:687.1

Н. В. ЛИСЕНКО, М. Г. МАРТОСЕНКО, І. В. ШУРДУК

Полтавський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України

АКТУАЛІЗАЦІЯ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДОВОЇ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

N. LYSENKO, M. MARTOSENKO, I. SHURDUK

Poltava Scientific Research Forensic Center of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine

ACTUALIZATION OF THE METHODOICAL SUPPORT FOR COMMODITY FORENSIC EXPERTISE

<https://doi.org/10.36910/6775-2310-5283-2022-15-19>

Мета. Актуалізація методичного супроводу судових товарознавчих експертиз, зокрема створення уніфікованої методики проведення судової товарознавчої експертизи швейних виробів, що перебували в експлуатації, із викладенням чіткого алгоритму огляду даної групи виробів та розробленням довідникової таблиці щодо визначення ступеню і відсотку фізичного зносу швейних виробів, що перебували в експлуатації.

Методика. Під час актуалізації методичного забезпечення проведення судових товарознавчих експертиз швейних виробів, що перебували в експлуатації, у комплексі застосовувалися методи, зокрема дедуктивний – під час теоретичного узагальнення проблеми актуалізації методичного забезпечення для проведення судових товарознавчих експертиз швейних виробів, що перебували в експлуатації; монографічний – для детальної конкретизації наукових засад оновлення методичного забезпечення судової товарознавчої експертизи швейних виробів, що перебували в експлуатації; індуктивний та дедуктивний – для аргументування сформульованих у ході досліджень висновків, положень та перспектив подальших досліджень.

Результати. Розглянуто питання необхідності оновлення методичного забезпечення судових товарознавчих експертиз, зокрема швейних виробів, що перебували в експлуатації. Сформовано алгоритм огляду швейних виробів, відповідно до якого рекомендовано проводити огляд у три етапи – огляд носіїв товарного маркування та аналіз маркувальних написів та/або позначень із їх фотофіксацією; вимірювання лінійних розмірів виробу з їх фотофіксацією; дослідження зовнішнього вигляду виробу на предмет наявності або відсутності дефектів із їх фотофіксацією. Обґрунтовано доцільність застосування розробленої довідникової таблиці щодо визначення ступеню і відсотку фізичного зносу швейних виробів.

Наукова новизна. У роботі вперше узагальнено та запропоновано використання під час проведення судових товарознавчих експертиз алгоритму огляду швейних виробів, що перебували в експлуатації та довідникової таблиці щодо визначення ступеню і відсотку фізичного зносу даної групи товарів.

Практична значимість. Запропонований та апробований алгоритм огляду швейних виробів, що перебували в експлуатації та довідникова таблиця щодо визначення ступеню

і відсотку фізичного зносу даної групи товарів можуть бути використані під час проведення судових товарознавчих експертиз судовими експертами державних спеціалізованих установ.

Ключові слова: *судова товарознавча експертиза, швейні вироби, методика, алгоритм, споживче маркування, лінійні розміри, зовнішній огляд, дефекти (недолік), знос, ступінь зносу, вартість.*

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. У якості джерел отримання доказової інформації, що мають значення для кримінального провадження щодо викраденого майна, нерідко виступають споживчі товари, у тому числі швейні вироби. У ході судових товарознавчих експертиз таких об'єктів встановлюються різні їх параметри, істотні ознаки, властивості та стан конкретного виробу у певний проміжок часу, що мають вплив на визначення їх ринкової вартості і суми матеріального збитку, заподіяного майну у результаті вчиненого злочину. Практика проведення експертних проваджень свідчить, що для формування повного, об'єктивного та науково обґрунтованого висновку, який відображав би дійсний стан об'єкта дослідження та містив аргументовану відповідь на поставлене запитання, недостатньо лише спеціальних знань судового експерта. Реалізація поставленого перед експертом завдання можлива шляхом раціонального поєднання спеціальних знань із методами дослідження, методичними підходами до організації та технології проведення експертизи в цілому. Тобто, вірний підбір та уміле застосування специфічних засобів, методів і прийомів зумовлюють одержання достовірного результату.

Беззаперечним є той факт, що коли судовий експерт проводить дослідження у визначеній послідовності, керуючись теоретично аргументованими, апробованими на практиці та затвердженими законодавчо методиками та/або методичними рекомендаціями, то ефективність його діяльності у разі збільшується. У зв'язку з цим, особливого значення набуває стан науково-методичне забезпечення судово-експертної діяльності.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Еволюція узагальнених наукових знань в області конкретних видів експертиз, сформованих судово-експертними науково-дослідними установами, охоплює шлях від розрізнених наукових публікацій по окремим методам до розгорнутих методик судового експертного дослідження. Теоретичними та практичними проблемами методик судового експертного

дослідження та/або конкретним методикам судових експертиз приділялася увага у працях таких науковців, як Т. В. Аверянової, В. П. Бахіна, Р.С. Белкіна, А. І. Вінберга, В. Г. Гончаренка, А. В. Іщенко, В. П. Колмакова, В. С. Мітричева, В. Ф. Орлової, М. Я. Сегая, Е. Б. Сімакова-Єфремян, О.Р. Шляхова та інших авторів. Проте багато питань таких, як актуальність методик, їх структура, відповідність чинному законодавству України та оцінка ефективності й на сьогодні залишаються невирішеними та потребують подальшого дослідження.

На даний час у реєстрі методик проведення судових експертиз Міністерства юстиції України за експертною спеціальністю 12.1 «Визначення вартості машин, обладнання, сировини та споживчих товарів» зареєстровано 21 методику, серед яких 5 безпосередньо стосуються швейних виробів, при цьому розробниками трьох із них є Торгово-промислова палата, що не дозволяє їх застосування експертами не даної установи [1]. Крім того, у даних методиках відсутній єдиний підхід для вирішення типових завдань, які ставляться перед судовим експертом-товарознавцем. Методиками, якими користуються судові експерти державних спеціалізованих установ та які занесені до реєстру методик проведення судових експертиз, не передбачений алгоритм проведення судових товарознавчих експертиз швейних виробів, що були у використанні, зокрема не відображений порядок проведення такого дослідження. Складність у проведенні судових товарознавчих експертиз швейних виробів полягає у наступному: скасуванні чинності міждержавних стандартів в Україні та відсутність актуальних технічних регламентів, національних та/або галузевих стандартів; неузгодженість основних термінів у чинних нормативно-правових актах та нормативних документах; відсутність у чинних методичних рекомендаціях класифікації та опису дефектів (недоліків) швейних виробів, які можуть виникати як у процесі виробництва, товаропросування так і під час експлуатації; необґрунтованість застосування відсотка втрати якості швейного виробу [2].

Цілі статті – актуалізація методичного забезпечення для проведення судових товарознавчих експертиз, зокрема розроблення пропозицій щодо удосконалення методики проведення судової товарознавчої експертизи швейних виробів, що перебували в експлуатації.

Об'єкт дослідження. Об'єктами дослідження є швейні вироби, що перебували в експлуатації, та які потребують дослідження в рамках проведення судових товарознавчих експертиз.

Методи дослідження. Під час актуалізації методичного забезпечення проведення судових товарознавчих експертиз швейних виробів, що перебували в експлуатації, в комплексі застосовувалися методи, зокрема дедуктивний – для теоретичного узагальнення проблеми; монографічний – для детальної конкретизації наукових засад оновлення методичного забезпечення судової товарознавчої експертизи; індуктивний та дедуктивний – для аргументування сформульованих у ході досліджень висновків, положень та перспектив подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Одним із першочергових завдань, що стоїть перед судовим експертом при проведенні судової товарознавчої експертизи є ідентифікація швейного виробу. Для правильної і однозначної ідентифікації наданого на дослідження швейного виробу необхідно враховувати низку ознак, а саме: матеріал виготовлення; конструкційні особливості; наявність додаткових декоративних елементів; наявність суспільно визнаної торгівельної марки (бренду) виробника тощо. Як відомо, асортимент швейних товарів відрізняється складністю номенклатури, великою різноманітністю за призначенням і споживними властивостями. На сьогодні, єдиної загальноприйнятої класифікації швейних виробів немає, тому експерти використовують різні класифікації: навчальну, стандартну, торговельну, класифікації за національними класифікаторами (Державний класифікатор продукції та послуг, Українську класифікацію товарів зовнішньоекономічної діяльності, Єдиний закупівельний словник) та інші.

Виходячи із вище сказаного, актуальним є формування єдиного підходу щодо проведення експертних досліджень даної групи товарів: дотримання процедури огляду швейних виробів, визначення їх лінійних розмірів, трактування та визначення дефектів тощо. Відомо, що в товарознавчій практиці існує певна послідовність огляду швейних виробів [3, 4], тому на основі існуючих рекомендації щодо огляду швейних виробів, судовими експертами відділу товарознавчих та гемологічних досліджень Полтавського НДЕКЦ був запропонований алгоритм огляду виробів даної групи, що має на меті спростити та уніфікувати роботу товарознавця-експерта у вирішенні даного завдання [5]. Проведення огляду швейних виробів, наданих на дослідження, рекомендується проводити в три етапи: І – огляд носіїв товарного маркування та аналіз маркувальних написів, позначень (наявність або відсутність інформації на товарному ярлику, контрольній стрічці, бирці

тощо) з подальшою їх фотофіксацією; II - вимірювання лінійних розмірів виробу їх фотофіксацією; III – дослідження зовнішнього вигляду виробу на предмет наявності або відсутності дефектів із їх фотофіксацією. Алгоритм огляду швейних виробів під час проведення судових товарознавчих експертиз схематично представлено на рисунку 1. При цьому слід зазначити, що представлена схема є узагальненою і може варіюватись залежно від виду та товарного стану швейного виробу.

Рис. 1. Алгоритм огляду швейних виробів під час проведення судових товарознавчих експертиз

Огляд носіїв товарного маркування та аналіз маркувальних написів, позначень є одним із першочергових етапів проведення огляду швейних виробів, оскільки саме маркування виконує інформаційну та ідентифікаційну функції. На даному етапі експерт фіксує наявність товарних ярликів, контрольних стрічок, бирок тощо та інформацію на них. Слід зазначити, що саме від достатності та достовірності товарної інформації залежить подальше дослідження експерта, оскільки наявні маркувальні написи можуть прискорити процес ідентифікації швейних виробів та пошук аналогів у випадку визначення їх ринкової вартості. Наступним етапом рекомендується проведення вимірювання лінійних розмірів швейних виробів з їх фіксацією. Дослідження лінійних розмірів деталей виробів проводять вимірювальними методами із застосуванням повірених засобів [6].

У подальшому, судовий експерт здійснює дослідження зовнішнього вигляду виробу, який включає встановлення фактичного стану та наявності або відсутності дефектів. Зовнішній огляд швейних виробів, наданих на дослідження, рекомендується проводити у вказаній нижче послідовності, яка гарантує ретельний огляд усіх деталей і прискорює процес огляду [4, 7]. Швейні вироби різного асортименту доцільно оглядати спочатку в цілому з лицьового боку, а потім здійснювати огляд його окремих деталей та ділянок у певній послідовності. Оглядають вироби зліва направо, зверху вниз, а в комплектних виробах огляд починають із піджака або жакета. Верхні вироби з бортами і легке плаття з розрізом донизу доцільно оглядати спочатку на манекені (за його наявності), потім на столі. Легке плаття без розрізу донизу, білизну, сорочки, штани, спідниці оглядають на столі.

У судових експертів товарознавців виникають труднощі з визначенням ринкової вартості швейних виробів з урахуванням їх товарного стану, а саме наявності дефектів (недоліків), пошкоджень, експлуатаційних ознак що визначають величину зносу. При цьому дефекти швейних виробів, як правило, носять виробничий характер, а пошкодження або ознаки зносу виникають внаслідок експлуатації виробів. Швейні вироби, що знаходилися в експлуатації, знижують свою якість на певний розмір зносу. Знос – це результат зношування, що характеризується погіршенням чи втратою якості (властивостей) як усього виробу, так і окремих його деталей, частин в процесі експлуатації, а також під впливом середовища [8]. Під час проведення судової товарознавчої експертизи швейних виробів, що були у використанні, досить часто виникає потреба у визначенні відсотка фізичного

зносу об'єкта експертизи. Фізичний знос швейного текстильного виробу проявляється у вигляді видимого руйнування матеріалів, із яких виготовлено виріб та погіршенні властивостей усього виробу (зміна розмірів, забарвлення, викривлення об'ємно-просторової форми). Фізичний знос настає в результаті комплексного впливу механічних, фізико-хімічних, комбінованих факторів, ступінь впливу яких залежить від призначення швейного виробу і умов її експлуатації. Фізичний знос може бути загальним і місцевим. Загальний знос характеризується зміною показників споживних властивостей всього виробу, внаслідок чого він стає непридатним до експлуатації. Місцевий знос характеризується руйнуванням або погіршенням властивостей окремих частин виробу при збереженні його міцності в цілому. В процесі експлуатації виріб частіше всього підлягає місцевому зносу, наприклад зношуються ділянки, які найбільше зазнають навантажень або перебувають у деформованому стані через конструктивні особливості.

Актуальним є розширення питання щодо викладення та трактування дефектів швейних виробів, що були у використанні. Так, у запропонованих для роботи, судовим експертам державних спеціалізованих установ, методиках, перелік дефектів є досить обмеженим. При цьому не враховується місце розміщення дефекту, характер та причина його виникнення, можливість усунення. У наукових підручниках та посібниках, зокрема [9, 10], зазначено, що дефекти швейних виробів поділяються на: явні та приховані; критичні, значні та малозначні; виробничі та набуті; усувні та неусувні. Дефекти швейних виробів поділяються також на групи залежно від технологічного етапу, на якому вони виникли: дефекти конструкції і технології пошиття внутрішніх деталей і підкладки (перекіс матеріалу переду або спинки, невідповідність довжини бортів, несиметричність розташування кишень; перекіс підкладки тощо); дефекти підготовки, обробки й оздоблення виробів (різновідтінковість деталей, обпалення, слабкий натяг ниток, відсутність стібків оздоблювальної строчки тощо); дефекти тканин і матеріалів (засміченість пряжі; мушкватість, шишкватість, потовщені нитки, близни тощо); дефекти механічного характеру (потертість, протири, руйнування тканини, плями тощо) [9, 10].

Слід зазначити, що в діючих нормативних документах та методичних розробках, якими користуються судові експерти державних спеціалізованих установ під час визначення втрати якості швейних виробів, що перебували в експлуатації, не враховується місце розташування виявлених дефектів

(закрита чи відкрита частина швейного виробу), що безумовно має вплив на достовірність визначення втрати якості. Дефекти, які розташовані на закритих ділянках, слід урахувувати, якщо вони впливають на експлуатаційні властивості виробу. Виникають питання і при визначенні втрати якості виробів, які є комплектом (наприклад, костюм який складається із жакета та спідниці має дефекти тільки на одній його складовій). У такому випадку рекомендується відсоток зниження якості спочатку встановлювати на виробі з дефектами, а потім перераховувати на весь комплект.

За результатами проведеної аналітичної та практичної роботи авторами була запропонована довідникова таблиця по визначенню ступеню і відсотку фізичного зносу швейних виробів, що перебували в експлуатації (табл. 1) [11].

Таблиця 1. Визначення ступеню і відсотку фізичного зносу швейних виробів, що перебували в експлуатації

Загальна характеристика виробу	Стан	Ступінь зносу	Знос, %
1	2	3	4
Практично нові вироби, які були в недовгій експлуатації, малозношені, не мають дефектів, які не піддавались пранню, хімічному чищенню або перефарбуванню і не змінили свого забарвлення, фурнітура в повному комплекті	«дуже добрий»	незначний	5-10
Незначне загальне забруднення виробу; незначні потертості та незначне забруднення локальних ділянок, що зазнають у процесі експлуатації найбільші експлуатаційні навантаження (низ виробу, рукавів, область кишень, застібки тощо); відсутність ознак зміни структури матеріалу на вищевказаних ділянках (утворення пілінгу, звалювання ворсу хутра тощо); відсутність слідів неналежної експлуатації; слабо виражена деформація виробу; відсутність характерних ознак того, що пред'явлений виріб піддавався хімічному чищенню або перефарбуванню	«добрий»		11-20
Потертості та забруднення (можливо значне) локальних ділянок, що зазнають у процесі найбільших експлуатаційних навантажень; відсутність ознак зміни структури матеріалу на вищевказаних ділянках (утворення пілінгу, звалювання ворсу хутра тощо); наявність дефектів (недоліків) набутого характеру, що	«задовільний»	середній	21-50

Загальна характеристика виробу	Стан	Ступінь зносу	Знос, %
1	2	3	4
впливають на естетичний вид виробу, але суттєво не впливають на якість; деформація окремих деталей виробу, без різкої зміни їх первісної форми; вищевказані дефекти мають бути усувними			
Вироби ношені, вигорілі, потерті, прані, чищені або перефарбовані, із зваленим ворсом, витравлені місця від дії поту, хімікатів, світла і тривалого тертя, запали від порушення режиму прасування, відшарування та деформація внутрішньої прокладки на комірах, манжетах, бортах, дірки на закритих ділянках; відсутня або непрацездатна фурнітура, відновлення якої вимагає застосування спеціальних пристосувань (кнопки, люверси, гачки, застібки типу «блискавка», текстильна стрічка тощо); забруднення, які можуть бути усунені при звичайному пранні; поверхня матеріалів має розриви і пошкодження, що не перевищують 10% від сумарної площі виробу, які можуть бути відремонтовані; наявне локальне порушення цілісності швів, які можуть бути усунені при ремонті	«придатний до використання»		51-80
Вироби реставровані, що піддавалися пранню, штопанню, хімічному чищенню та перефарбуванню, мають значну витертість (лисина), розриви, дірки на відкритих ділянках, плями, що зіпсували колір та волокна текстильного матеріалу, значні здири лицьової поверхні шкіри; наявність слідів неналежної експлуатації, неусувних дефектів (недоліків) набутого характеру: механічних пошкоджень матеріалу, дії хімічних реактивів тощо; значна деформація (зміна об'ємно-просторової форми) виробу та (або) окремих його деталей	«незадовільний»	значний	81-94
Виріб не підлягає використанню за функціональним призначенням; значне руйнування, погане збереження та можливість продажу виключно як ганчір'я	«непридатний до продажу, ганчір'я»		95-99

З урахуванням узагальнення експертної практики судових експертів відділу товарознавчих та гемологічних досліджень Полтавського НДЕКЦ

МВС, чинних нормативно-правових актів та нормативних документів запропоновано рекомендації щодо розрахунку відсотку втрати якості швейних виробів, що були у використанні, а саме:

1) на закритих частинах деталей і закритих деталях виробу дефекти (недоліки), зовнішнього вигляду матеріалу, що не порушують його цілісності та експлуатаційні властивості, не враховуються;

2) відсоток втрати якості виробу за дефектами виробничого і невиробничого характеру визначається окремо. За наявності на виробі понад два дефекти відсоток втрати якості збільшується на 10-30% і залежить від наявності та характеру дефектів;

3) за наявності на виробі більше одного дефекту відсоток втрати якості визначається за найбільшим;

4) дефекти, які розташовані на закритих ділянках, враховуються при визначенні втрати якості виробу лише якщо вони впливають на експлуатаційні властивості виробу. До закритих частин і деталей відносять такі, що невидимі під час носіння;

5) у ході визначення втрати якості виробів у комплектах відсоток зниження якості спочатку встановлюється на виробі з дефектами, а потім перераховується на весь комплект;

6) визначення ступеню зносу комплекту відбувається із встановленням проценту зносу на кожен виріб комплекту окремо. Ступінь зносу комплекту визначається за найгіршим показником із встановлених на кожен виріб. Якщо один з виробів комплекту не має або має відносно незначний ступінь зносу на відміну від інших виробів комплекту, то процент зносу встановлюється окремо на кожен виріб комплекту;

7) під час встановлення відсотку зниження якості швейного виробу необхідно враховувати вид виробу, місце розташування та розмір дефекту (недоліку), можливість його усунення, вплив дефекту (недоліку) на зовнішній вигляд та експлуатаційні властивості виробів;

8) вироби із значними дефектами чи неможливістю або недоцільністю проведення ремонтних/реставраційних робіт, оцінюються як ганчір'я.

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами досліджень встановлено, що при проведенні судових товарознавчих експертиз швейних виробів експерт повинен враховувати вид та конструкцію виробу, при цьому чітко розуміти послідовність проведення їх огляду та акцентувати увагу на основних вузлах та деталях, враховуючи їх ступінь зносу на наявні дефекти. Дотримання певної процедури та послідовності

огляду швейних виробів, наданих на експертизу, сприяє більш детальному ретельнішому огляду та дає можливість більш досконало оцінити товарний стан досліджуваних виробів. Все це в подальшому допоможе експерту в пошуку інформації про ціни продажу (пропонування) подібного майна, як наслідок, підвищить достовірність визначення ринкової вартості об'єктів дослідження.

З урахуванням узагальнення експертної практики судових експертів товарознавців Полтавського НДЕКЦ МВС, чинних нормативно-правових актів та нормативних документів запропоновано рекомендації щодо розрахунку відсотку втрати якості швейних виробів.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямі будуть спрямовані на розробку єдиної уніфікованої методики проведення судової товарознавчої експертизи швейних виробів, що перебували в експлуатації, яка регулюватиме процес експертного дослідження в цілому та встановлюватиме логічність і послідовність дій експерта під час вирішення конкретного експертного завдання й сприятиме обґрунтованості його висновків.

Список використаних джерел

1. Мартосенко М. Г., Лисенко Н. В., Шурдук І. В. Проблеми методичного забезпечення судової товарознавчої експертизи швейних виробів. Актуальні питання судової експертизи і криміналістики: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції-полілогу, м. Харків, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса, 15-16 квітня 2021 року. Харків: Видавництво «Право», 2021. С. 214-216.
2. Мартосенко М. Г., Шурдук І. В. Нормативні документи в судовій товарознавчій експертизі швейних виробів. Підприємництво, торгівля, маркетинг: стратегії, технології та інновації: матеріали IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, м. Київ, Київський національний торговельно-економічний університет, 27 травня 2021 року. Київ: Київський національний торговельно-економічний університет, 2021. С. 179-181.
3. Ковалева Ф. Р., Абуталипова Л. Н., Нуруллина Г. Н. Экспертиза качества одежды: от технологии до сертификации: учебное пособие. Казань: Казанский государственный технологический университет, 2006. 96 с.
4. Кащенко Е. Г., Мельникова Т. Ф., Мартыненко Т. В. Товароведение и экспертиза швейных товаров: учебное пособие. Оренбург: ГОУ «Оренбургский государственный университет, 2008. 118 с.
5. Шурдук І. В., Лисенко Н. В., Шурдук І. В. Алгоритм огляду швейних виробів під час проведення судово-товарознавчих експертиз. Актуальні питання експертної та оціночної діяльності: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м.

Старобільськ – м. Полтава, 25-26 листопада 2021 року. Харків: Видавництво ФОП Іванченка І. С., 2021. С. 259-263.

6. ДСТУ ISO 3635:2004. Познаки розмірів одягу. Визначення та знімання мірок (ISO 3635:1981, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Київ, 2005. 11 с. (Інформація та документація).

7. ДСТУ 2119-93. Технологія швейно-трикотажного виробництва. Терміни та визначення. [Чинний від 1994-01-01]. Київ, 1994. 41 с. (Інформація та документація)

8. Желавська О. О. Розрахунок втрати якості непродовольчих товарів у зв'язку з їх зносом та наявністю дефектів: методичні рекомендації. Київ: Київський науково-дослідний інститут судових експертиз, 2011. 43 с.

9. Козьмич Д. И., Полищук Л. В., Дианич М. М., Сыцко В. Е. Товароведение текстильных, швейных и трикотажных товаров: учебник для студентов кооперативных вузов. Москва: Высшая школа, 1992. 408 с.

10. Савчук Н. Г., Березненко С. М., Березненко М. П. Квалітологія швейного виробництва: підручник. Київ: Арістей, 2006. 464 с.

11. Lysenko Nataliia, Martosenko Maryna, Shurduk Inna, Solovchuk Klavdiia Update of the methodology for commodity forensic expertise of used clothes. Contemporary approaches when performing judicial expertise: theory and practice: materials International scientific – practical conference of judicial experts, Chisinau, 01 October 2021, Chisinau, 2021. P. 52-56.

References

1. Martosenko, M. H., Lysenko, N. V., Shurduk, I. V. (2021). Problemy metodychnoho zabezpechennia sudovoi tovaroznavchoi ekspertyzy shveinykh vyrobiv. Aktualni pytannia sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii-polilohu (pp. 214-216). – Kharkiv: Vydavnytstvo «Pravo» [in Ukrainian].

2. Martosenko, M. H., Shurduk, I. V. (2021). Normatyvni dokumenty v sudovii tovaroznavchii ekspertyzi shveinykh vyrobiv. Pidpriemnytstvo, torhivlia, marketynh: stratehii, tekhnolohii ta innovatsii: materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi Internet-konferentsii (pp. 179-181). – Kyiv: Kyivskyi natsionalnyi torhovelno-ekonomichnyi universytet [in Ukrainian].

3. Kovaleva, F. R., Abutalypova, L. N., Nurullyna, H. N. (2006). Ekspertyza kachestva odezhdy: ot tekhnolohyy do sertyfykatsyy. Kazan: Kazanskyi hosudarstvennyi tekhnolohycheskyi unyversytet [in Russian].

4. Kashchenko, E. H., Melnykova, T. F., Мартыненко Т. В. (2008). Товароведение y ekspertyza shveinykh tovarov: uchebnoe posobyе. Orenburh: HOU «Orenburhskiy hosudarstvennyi unyversytet [in Russian].

5. Shurduk, I. V., Lysenko, N. V., Shurduk, I. V. (2021). Alhorytm ohliadu shveinykh vyrobiv pid chas provedennia sudovo-tovarovnavchykh ekspertyz. Aktualni pytannia ekspertnoi ta otsinochnoi diialnosti: materialy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (pp. 259-263). – Kharkiv: Vydavnytstvo FOP Ivanchenka I. S. [in Ukrainian].

6. Poznaky rozmiriv odiahu. Vyznachennia ta znimannia mirok. (2005). DSTU ISO 3635:2004 (ISO 3635:1981, IDT) from 01th April 2005. Kyiv. [in Ukrainian].

7. Tekhnolohiia shveino-trykotazhnogo vyrobnytstva. Terminy ta vyznachennia. (1994). DSTU 2119-93 from 01th April 1994. Kyiv. [in Ukrainian].

8. Zhelavska, O. O. (2011). Rozrakhunok vtryaty yakosti neprodovolchykh tovariv u zviyazku z yikh znosom ta naiavnistiu defektiv. Kyiv: Kyivskyi naukovo-doslidnyi instytut sudovykh ekspertyz, 2011. [in Ukrainian].

9. Kozmych, D. Y., Polyshchuk, L. V., Dyanych, M. M., Sytsko, V. E. (1992). *Tovarovedenie tekstylnykh, shveinykh y trykotazhnykh tovarov*. Moskva: Vysshaia shkola [in Russian].

10. Savchuk, N. H., Bereznenko, S. M., Bereznenko, M. P. *Kvalitolihiia shveinoho vyrobnytstva*. Kyiv: Aristei [in Ukrainian].

11. Lysenko Nataliia, Martosenko Maryna, Shurduk Inna, Solovchuk Klavdiia *Update of the methodology for commodity forensic expertise of used clothes. Contemporary approaches when performing judicial expertise: theory and practice: materials International scientific – practical conference of judicial experts, Chisinau, 01 October 2021, Chisinau, 2021. P. 52-56.*

Goal. *Updating the methodological support of forensic commodity examinations, in particular the creation of a unified methodology for forensic examination of garments in use, outlining a clear algorithm for reviewing this group of products and developing a reference table to determine the degree and percentage of physical wear of worn garments.*

Method. *During the actualization of methodological support for forensic examinations of garments that were in operation, the complex used methods, including deductive - during the theoretical generalization of the problem of updating methodological support for forensic examinations of garments that were in operation; monographic - for a detailed specification of the scientific basis for updating the methodological support of forensic examination of garments that were in operation; inductive and deductive - to argue the conclusions, positions and prospects of further research formulated in the course of research.*

Results. *The issue of the need to update the methodological support of forensic examinations, in particular garments that were in operation, is considered. The algorithm of inspection of garments is formed, according to which it is recommended to carry out inspection in three stages - inspection of carriers of commodity marking and analysis of marking inscriptions and / or designations with their subsequent photofixation; measuring the linear dimensions of the product with their photofixation; examination of the appearance of the product for the presence or absence of defects with their photofixation. The expediency of using the developed reference table to determine the degree and percentage of physical wear of garments is substantiated.*

Scientific novelty. *For the first time, the paper summarizes and proposes the use of the algorithm of inspection of garments that were in operation and a reference table for determining the degree and percentage of physical wear of this group of goods during forensic examinations.*

Practical significance. *The proposed and tested algorithm for inspection of garments that were in operation and a reference table to determine the degree and percentage of physical wear of this group of goods can be used during forensic examinations by forensic experts of state specialized institutions.*

Key words: *forensic commodity examination, garments, methods, algorithm, consumer labeling, linear dimensions, external inspection, defects (defect), wear, degree of wear, cost.*

*Стаття рекомендована до друку кандидатом економічних наук
провідним фахівцем відділу забезпечення Полтавського науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру МВС України Марчишинець О. В.
Дата надходження статті 24.12.2021 р.*